

особистісного становлення студента, вплив якого опосередковується за допомогою входження студента в різні його сфери через взаємопов'язану сукупність різних видів діяльності, що забезпечують задоволення потреб людини, групи, колективу з урахуванням вимог і потреб більш широкого соціального середовища і всього суспільства. Зміст життєдіяльності вищого навчального закладу може охоплювати низку сфер: спілкування, пізнання, предметно-практичну та духовно-практичну діяльність, що впливають на формування культурно-освітнього мислення особистості, актуалізують ціннісні орієнтації в процесі творчої діяльності, забезпечують реалізацію творчого потенціалу в професійному просторі, дають людині відчуття власної значимості і гідності, причетності до створення культурних цінностей [3, с.132].

Література

1. Мудрик А. Социальная педагогика / А.Мудрик. – М.: Академия, 2005, – 200 с.
2. Социальная педагогика: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений/[подред.В.А.Никитина].– М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2000. – 272 с.
3. Сейко Н.А. Соціальна педагогіка: Курс лекцій / Н.А.Сейко. – Житомир: Житомир. держ. пед. ун-тет, 2002, – 260 с.

УДК 340 (37) (043.2)

Рудковська О.В., спеціаліст,
Юридичний факультет,
Тернопільський національний економічний університет,
м. Тернопіль
Руденко А.С., студентка,
Навчально-науковий інститут неперервної освіти,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

КАТЕГОРІЇ РОЗУМНОСТІ І ДОБРОСОВІСНОСТІ У ПРАВІ СТАРОДАВНЬОГО РИМУ ТА ЇХ РЕЦЕПЦІЯ У СУЧАСНИХ ПРАВОВИХ СИСТЕМАХ

Якщо звернутися до преторського права Стародавнього Риму, то варто наголосити, що його приписи вимагали від судді при розв'язанні життєвих казусів дотримання ідей добра, справедливості, доброї волі та чесності. Таким чином впроваджувався принцип, та одночасно витіснявся у такий спосіб формалізм й суворість споконвічного права римського народу. «Принцип справедливості протягом тривалого часу розумівся юристами емпірично та практично, як намагання йти назустріч таким, що народжувалися, вимогам моралі та справедливості» [1, с.23].

Римські юристи, часто оперуючи моральними категоріями типу справедливість, добросовісність не наводили, однак, відповідних теоретичних визначень – у джерелах знаходимо лише загальні висловлювання, вжиті як аргументи для обґрунтування правових рішень. Варто зауважити що і трактування цих понять у дослідників римського права суттєво відрізняється.

Стосовно іншого принципу – розумності, то посилення на дотримання його змісту містяться у першоджерелах римського права. Згадати хоча б міркування Валерія Максима, що припадають на архаїчний період децемвірів про вбитого орного бика, власника якого було страчено за використання власної худоби для їжі, тобто за недотримання прямого господарського призначення речі [2, с.146-147]. Аналогічно підлягали осуду та штрафу особи, які недбало ставилися до земельних ділянок – відомий ритор кінця Республіки Авл Гелій з цього приводу зазначав: «Якщо хтось залишив свою землю напризволяще або недбало про неї піклувався, а також не орав та не розчистив її, то це не залишиться непокараним, але буде справою цензорів, за рахунок чого вони і поповнять фіск» (Gell.IV.12.1-2) [2, с.146-147]. В свою чергу, класичний римський юрист Цельз узагальнив попередньо запропоновану тенденцію, наголосивши, що право повинне реалізовуватись – «по-громадському, як повелося у спільноті», з урахуванням інтересів власника та керуючись переконаннями обігу (Cels.D.8.1.9), а отже розумно. В розкриття даного принципу Гай, підкреслив необхідність здійснення права відповідно до розумного інтересу уповноваженої особи – «ми не повинні погано користуватися власним правом; на цій підставі марнотратникам забороняється управляти їхнім майном» (Gai.I.1.53) [3]. Цікаво, що і за нині діючим законодавством особі, яка недбало та необачливо ставиться до власного майна, загрожує позбавлення права на нього, зокрема, безгосподарно утримувані пам'ятки історії та культури можуть бути викуплені державою (ст.352 ЦК України) [4]. Отже, згідно критерію розумності, власника зобов'язано використовувати майно у такий спосіб, щоб не завдавати ні собі, а ні іншим суттєвої та необґрунтованої шкоди під страхом позбавлення суб'єктивного права.

Обидві з використовуваних римським правом засад отримали законодавче закріплення у сучасних зарубіжних законодавствах, отримавши теоретичне обґрунтування та узагальнення змісту, а отже, можливо з впевненістю говорити про моменти рецепції відповідних римських положень. Так у ст.1 ЦК Японії наголошено, що здійснення прав та виконання обов'язків повинно бути добросовісним та відповідати принципам довіри, а ст.281 ЦК Греції також виходить із заборони здійснення будь-якого права при значному перевищенні межі, встановленої доброю совістю, добрими звичаями, соціальною чи економічною метою права. Крім того здійснення цивільних прав

поставлене у залежність від вимог доброї совісті і §§242,823 НЦУ, що свідчить про важливість цих понять для правозастосувальної реальності зарубіжних країн [5, с.52].

Література

1. Римское частное право: учебник / Под ред. И.Б.Новицкого, И.С. Перетерского. – М.: Юристъ, 1994. – 544 с.
2. Кофанов Л.Л. Владение и собственность в Законах XII таблиц / Л.Л. Кофанов // Древнее право. Ius antiquum. – 2000. - №1(6). – С.146-159.
3. Гай. Институции / Под ред. В.А.Савельева, Л.Л.Кофанова. – М.: Юристъ, 1997. – 368 с.
4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. Редакція від 07.03.2018 // Відомості Верховної Ради України (ВВР) – 2003. – № 40-44, ст.356 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
5. Смітюх А. Ідея добросовісності як імператив приватного права / А. Смітюх // Право України. – 2001. – №8. – С.52-53.

УДК 659.1: 347.136 (043.2)

Тимченко А.П., к.ю.н., доцент,
Енеді К.П., студентка,
Навчально -науковий юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПОНЯТТЯ ТА ПРАВОВІ ОЗНАКИ РЕКЛАМИ

Життя сучасного суспільства неможливо уявити без реклами. Враховуючи ступінь впливу реклами на інтереси багатьох осіб, наявність якісного законодавства у цій сфері є необхідною умовою. Однак, на сьогоднішній день можна відзначити відсутність чіткого місця реклами в системі права України.

Думка Н.А. Скритцької на наш погляд є правильною. Вона вважає, що основним фактором, який ускладнює гармонічний розвиток рекламної діяльності в Україні, є відсутність концептуального підходу до розуміння суті реклами і рекламної діяльності, і у свою чергу – неузгодженості із термінологією загального інформаційного законодавства. Вищезазначене, відповідно, ускладнює застосування норм законодавства на практиці [1, с. 204]. Не погоджуємось з її судженнями і також підтримуємо те, що сучасне законодавство, яке регламентує відносини у сфері реклами для відповідності до вимог часу, є неможливе без визначення ознак базового поняття «реклама».

Важливе місце серед формулювання понять реклами посідає його легальне визначення. Черемнова А.І. у своєму науковому дослідженні